

Mullune ränk põud Euroopas

Möödunud aasta suvel tuli mitmel pool Euroopas rinda pista korduvate kuumalainete ja pikkade põudadega. Arvatakse, et tegu oli viimase viiesaja aasta kõige karmima põuasuega. Mõistagi tõi see kaasa veenappuse: paljud võimsad jõed kuivasid kokku, kannatas praamiliiklus, kaubaveod, elektritootmine, tööstus. Ka loodusele on selline olukord ränk katsumus: madala veeseisu tõttu hukub vee-elustik, metsapõlengutes hävivad kooslused jne. Viimati kurnas samalaadne olukord Euroopat 2018. aastal. Paraku on kurja kuulutavaid märke ka eeloleva suve kohta.

Foto: Danny Lawson / PA Wire / PA Images / Scampix

Baitingsi veehoidla Lääne-Yorkshire'is, august 2022

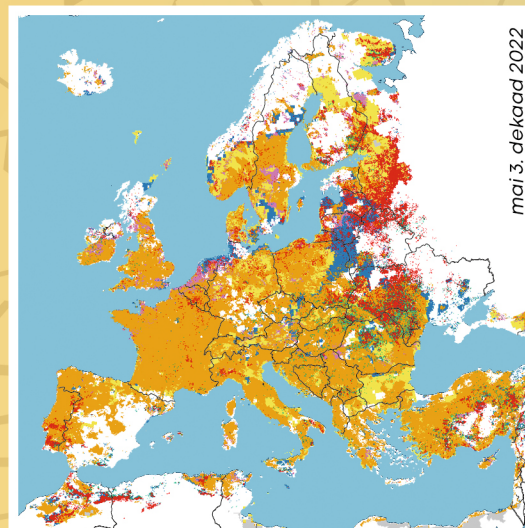
PAINAV VEESTRESS

Veestress tekib, kui vajadus vee järele ületab teatud aja jooksul saadaoleva koguse või kui vee halb kvaliteet piirab selle kasutust. Euroopa keskkonnaameti hinnangul mõjutab veestress u 20% Euroopa territooriumist ja u 30% elanikkonnast. Teravaim on olukord Belgias, Hispaanias, Itaalias, Kreekas, Küprosel, Portugalis.

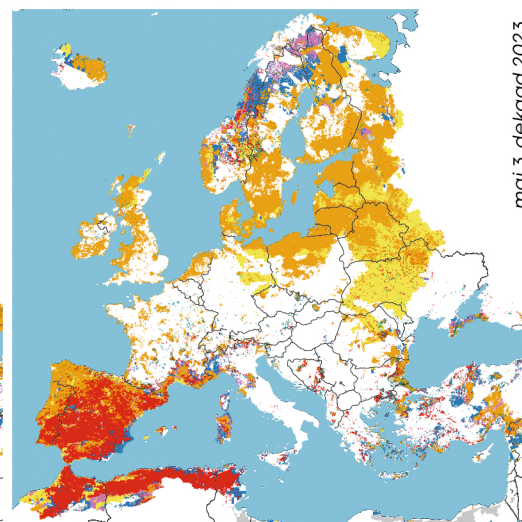

Foto: Stephane Mahe / Reuters / Scampix

Loire'i jõgi, august 2022

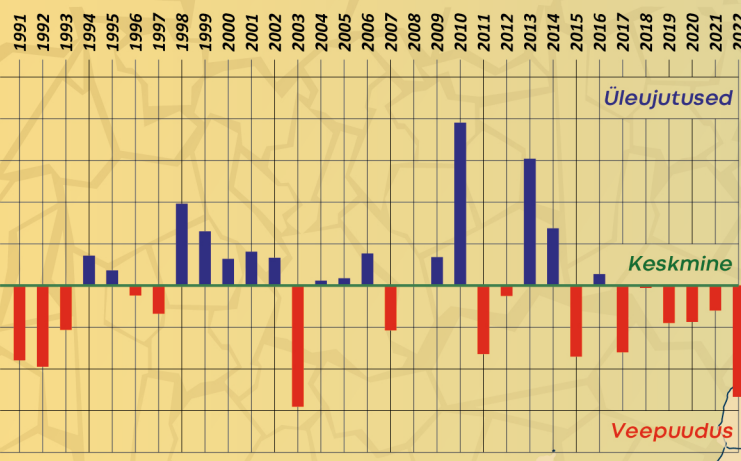
mai 3. dekaad 2022

mai 3. dekaad 2023

Kombineeritud põuaindikaator CDI (*Combined Through Index*) on loodud selleks, et anda varakult teada põuatekkeohust, eelkõige põllumajanduse tarbeks. Näitaja arvutatakse sademete ja mullaniiskuse andmestiku ning taimestikku anomaaliatega järgi. CDI järgi määratakse kindlaks kolme liiki alad: alad, mida ohustab põllumajanduslik põud, alad, mille taimestikku on põud juba mõjutanud, ning alad, mille seisund on põuast taastunud ning olukord on tavapärane.

- Põuda ei ole
- Põuatekkeoht
- Põuahoiaus
- Põuahäire
- Andmed puuduvad
- Mullaniiskus on ajutiselt taastunud
- Taimestik on ajutiselt taastunud
- Olukord on taastunud

Euroopa jõgede aasta keskmise vooluhulga erinevus võrreldes ajavahemiku 1991-2020 keskmise vooluhulgaga (m^3/s)
Allikas: Copernicus EMS/ECMWF

JÕGEDE VOOLUHULK JÄI TUNTAVALT VÄIKSEMÄKS KESKMISEST

Euroopa jõgede vooluhulk oli mullu äärmiselt väike, jättes alates 1991. aastast peetud edetabelis teisele kohale: keskmisest veelgi väiksem oli see 2003. aastal (võrdlusperiood 1991-2020). Kui arvestada hüdroloogilisest põuast mõjutatud ala ulatust, siis oli tegu rekordaastaga: 63% Euroopa jõgede aastane vooluhulk jäi alla keskmise. Aasta keskmine vooluhulk oli erakordselt väike 26% jõgedel ja märkimisväärselt väike 20% jõgedel.

Ühtlasi oli tegu kuenda järjestikuse aastaga, mil vooluhulk on olnud 1991.-2020. a keskmisest väiksem. Alla keskmise püsis mullu see näitaja suisa kümnel kuul ning märts oli võrdlusaastate hulgas rekordiliselt väikese vooluhulgaga.

Foto: Heijnahns / Wikimedia Commons

Reini vasakpoolne lisajõgi Nahe vahetult enne suubumist, august 2022

KUIVASID KA SUURED JÕED

Suur sademetepuudus ja kuumalained mõjutasid oluliselt suuremat osa Euroopa jõgede vooluhulka. Riikidel tuli läbi mõelda kriisiplaanid ja rakendada abinõusid, et olukorra toime tulla. Piirati kaubaveed jõgedel ning tööstuste ja kodumajapidamiste veevõttu. Piirkonniti suisa keelati kasutada vett näiteks muru kastmiseks, õuebasseinide täitmiseks jne - kehtis nn voolikukeeld.

1 LOIRE'I JÕGI

Prantsusmaa pikim jõgi Loire kuivas kohati niipalju, et seda sai jalgsi ületada.

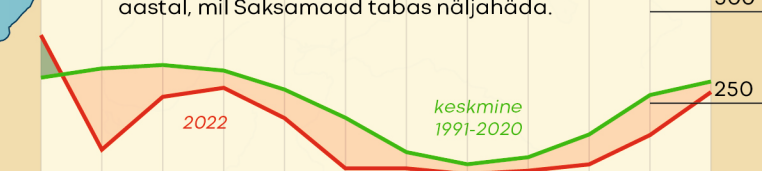
2 REINI JÕGI

Euroopa üks suurim jõgi ja ühtlasi väga oluline kaubatee Põhjamae-äärsetesse sadamatesse. Äärmiselt madal veetase halvab oluliselt kaubavedusid ja muid ettevõtteid, näiteks ei jagu piisavalt jahutusvett (tuuma)elektrijaamadele. Reini puhul ei kordunud küll 2018. aasta olukord, kui laevaliiklus tuli 132 päevaks seisata. Piirangud oli vaja kehtestada ka mullu: kaubalaevadele sai laadida oluliselt väiksema lasti, mis kergitas veohindu.

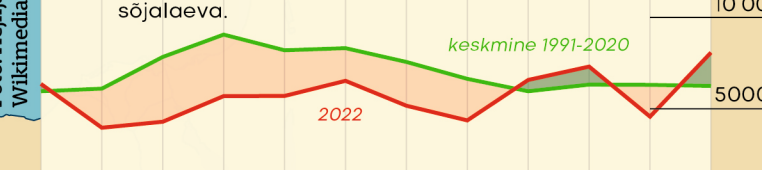
3 ELBE JÕGI

Elbe jõe veetase kahanes sedavõrd, et ilmusid päevalgele nn näljakivid. Nendega tähistati ammustel aegadel jõgede väga madalat veetaset ning ühtlasi olid need ettekuulutus, et tuleb ikaldus ja nälg. Nii juhtunud näiteks 1918. aastal, mil Saksamaad tabas näljahäda.

4 DOONAU JÕGI

Doonau jõe madal veetase paljastas Serbias Prahovo linna lähedal 1944. a lõpus uputatud Saksa sõjalaevade vrakid. Laevadel on endiselt sõjamoona, mistõttu kujutavad need madala veeseisu tõttu väga suurt ohtu praegusele laevaliiklusele. Jõe põhjas on üle paarikümne sõjalaeva.

Allikas: Copernicus EMS/ECMWF

Vooluhulk $m^3 s^{-1}$

Vooluhulk $m^3 s^{-1}$

jaan veebr märts apr mai juuni juuli aug sept okt nov dets